

Щербатюк О. О.,

PhD in Law,

фізична особа – підприємець

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-3378-7857>

КОНТРОЛЬНІ ТА НАГЛЯДОВІ ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті досліджено контрольні та наглядові засоби забезпечення екологічної безпеки в умовах воєнного стану. Обґрунтовано, що в період дії воєнного стану контроль і нагляд у сфері екологічної безпеки набувають особливого адміністративно-правового значення, оскільки екологічні загрози виникають не лише внаслідок звичайної господарської діяльності, а й у зв'язку з руйнуванням промислових об'єктів, пошкодженням інфраструктури, забрудненням земель, водних ресурсів, атмосферного повітря та ускладненням доступу до окремих територій. За таких умов традиційна модель державного контролю потребує переосмислення з урахуванням безпекових обмежень, необхідності оперативного реагування та пріоритету попередження екологічної шкоди.

Визначено, що контрольні та наглядові засоби не можна зводити лише до проведення перевірок або застосування заходів реагування після виявлення порушення. Їх зміст охоплює спостереження, моніторинг, аналіз ризиків, фіксацію небезпечних фактів, перевірку дотримання екологічних вимог, видання приписів, та ініціювання відновлювальних заходів. У статті наголошено, що в умовах воєнного стану особливого значення набуває баланс між обмеженням надмірного адміністративного тиску на суб'єктів господарювання та необхідністю збереження дієвого екологічного контролю щодо діяльності, яка може створювати істотну небезпеку для довкілля, життя і здоров'я людини.

Запропоновано розглядати контрольні та наглядові засоби забезпечення екологічної безпеки як систему адміністративно-правових способів діяльності уповноважених суб'єктів публічної адміністрації, спрямованих на виявлення, попередження, припинення та усунення порушень екологічних вимог, а також на забезпечення реального виконання рішень, прийнятих у сфері охорони довкілля. Обґрунтовано необхідність удосконалення таких засобів через ризик-орієнтований підхід, цифрову фіксацію екологічних порушень, посилення післяконтрольного супроводу та чітке розмежування контрольних і наглядових повноважень.

Ключові слова: контроль, нагляд, контрольні засоби, наглядові засоби, екологічна безпека, воєнний стан, публічне адміністрування, екологічний ризик, державний контроль.

Постановка проблеми. В умовах воєнного стану екологічна безпека потребує не лише нормативного регулювання та програмного планування, а й дієвих контрольних і наглядових засобів, здатних забезпечити виявлення, попередження та припинення екологічно небезпечної поведінки. Руйнування об'єктів інфраструктури, порушення технологічних процесів, забруднення територій і обмежений доступ до окремих місцевостей ускладнюють звичайні механізми державного контролю. Про-

блема полягає в тому, що під час воєнного стану держава одночасно має зменшувати надмірне адміністративне навантаження на суб'єктів господарювання і не допустити втрати контролю над екологічно ризиковими процесами. Особливої актуальності набуває питання про межі, форми та інтенсивність контрольних і наглядових впливів у випадках, коли екологічна загроза може мати тривалі наслідки для довкілля, населення і територій. Недостатня дієвість таких засобів призводить до формального реагування, несвоєчасної фіксації порушень, ускладнення доказування шкоди та зниження ефективності відновлювальних заходів. Саме тому дослідження контрольних та наглядових засобів забезпечення екологічної безпеки в умовах воєнного стану має важливе теоретичне і практичне значення.

Стан дослідження. Питання державного контролю, нагляду, контрольної діяльності публічної адміністрації та адміністративно-правових засобів забезпечення законності традиційно досліджуються у межах науки адміністративного права. Значний внесок у розроблення загальних теоретичних положень щодо контролю і нагляду зробили О. Андрійко, В. Авер'янов, Ю. Битяк, В. Колпаков, Т. Коломоєць, О. Кузьменко, В.Г. Чорна, І. Голосніченко, С. Стеценко, В. Галунько та інші науковці. У їхніх працях контроль і нагляд розглядаються як форми забезпечення законності, дисципліни, належного виконання владних рішень та дотримання встановлених правил поведінки.

Загальнотеоретичні та спеціальні питання екологічного контролю, екологічного нагляду, охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки розкривалися у працях В. Андрейцева, А. Гетьмана, М. Краснової, Н. Малишевої, Ю. Шемшученка, Г. Балюк, Є. Позняка, а також у сучасних адміністративно-правових дослідженнях Л. Ємець, І. Казанчук, І. Личенко, М. Сірант, Д. Клапоущака, Л. Остапенко, Х. Марич та інших науковців. У цих працях екологічна безпека розглядається як сфера, у якій контрольні та наглядові засоби мають не лише каральне або фіксаційне, а насамперед превентивне і правозабезпечувальне значення.

Спеціальні питання державного екологічного контролю, наглядових повноважень та контрольних процедур у сфері охорони довкілля досліджували М. Сірант, Є. Жадан, В. Оксін, Д. Левченко, І. Костенко, О. Трегуб, У. Антонюк та інші автори. У їхніх працях розкриваються поняття і призначення державного екологічного контролю, співвідношення контролю і нагляду, система контрольних-наглядових інструментів, особливості перевірок, моніторингу, фіксації порушень, видання приписів, відбору проб, проведення інструментально-лабораторних вимірювань та застосування заходів реагування. Окрему увагу науковці приділяють проблемам здійснення екологічного

контролю в умовах воєнного стану, зокрема обмеженню планових заходів державного нагляду, ускладненню доступу до окремих територій, необхідності документування екологічної шкоди та адаптації контрольних процедур до кризових умов. Водночас наявні дослідження здебільшого зосереджені або на загальному понятті державного екологічного контролю, або на окремих аспектах його реалізації, тоді як потребує подальшого комплексного аналізу питання про контрольні та наглядові засоби саме як систему адміністративно-правових інструментів забезпечення екологічної безпеки в умовах воєнного стану.

Метою статті є визначення сутності, ознак та адміністративно-правового значення контрольних і наглядових засобів забезпечення екологічної безпеки в умовах воєнного стану, а також обґрунтування напрямів їх удосконалення з урахуванням ризик-орієнтованого підходу, необхідності оперативного реагування, цифрової фіксації порушень, післяконтрольного супроводу та забезпечення балансу між правами суб'єктів господарювання і публічним інтересом у збереженні безпечного стану довкілля.

Виклад основного матеріалу. Контрольні та наглядові засоби забезпечення екологічної безпеки в умовах воєнного стану доцільно розглядати як складову адміністративно-правового механізму, спрямовану на підтримання належного стану законності, своєчасне виявлення екологічних ризиків та забезпечення виконання обов'язкових природоохоронних вимог. Їх значення полягає не у формальному встановленні факту порушення, а у здатності публічної адміністрації попередити небезпечні наслідки, припинити екологічно шкідливу діяльність, забезпечити усунення порушень і створити правові передумови для відновлення безпечного стану довкілля. В умовах воєнного стану такі засоби набувають особливої ваги, оскільки джерелами екологічної небезпеки можуть бути не лише порушення суб'єктами господарювання встановлених вимог, а й пошкодження промислових об'єктів, руйнування інфраструктури, забруднення територій, обмеження доступу до окремих місцевостей та ускладнення звичайного порядку здійснення державного контролю. Тому контроль і нагляд у цій сфері мають оцінюватися через їхню здатність забезпечити безперервність екологічного реагування навіть за умов обмежених адміністративних і безпекових можливостей держави.

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначає екологічну безпеку як такий стан навколишнього природного середовища, за якого забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей [1]. З цього випливає, що контрольні та наглядові засоби у цій сфері повинні бути спрямовані не лише на виявлення вже вчинених порушень, а й на недопущення розвитку небезпечних екологічних наслідків. Саме превентивний характер відрізняє екологічний контроль від звичайної перевірки формального виконання приписів.

М. Сірант, досліджуючи поняття та призначення державного екологічного контролю, звертає увагу на те, що контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища є ширшою категорією, оскільки охоплює екологічний контроль і природо-ресурсний контроль [2]. Такий підхід дозволяє розглядати державний екологічний контроль не ізольовано, а в межах ширшої системи публічного впливу на діяльність, яка прямо або опосередковано впливає на довкілля. Для забезпечення екологічної безпеки це має важливе значення, оскільки небезпека може бути

пов'язана як із забрудненням довкілля, так і з нераціональним використанням природних ресурсів, порушенням режиму земель, водних об'єктів, лісів або надр.

На підставі теоретичного аналізу можна запропонувати таке авторське визначення: **контрольні засоби забезпечення екологічної безпеки** це передбачені адміністративним законодавством способи діяльності уповноважених суб'єктів публічної адміністрації, що полягають у спостереженні, перевірці, аналізі, фіксації та оцінці дотримання екологічних вимог з метою попередження, виявлення, припинення порушень, усунення їх наслідків і забезпечення безпечного стану довкілля.

Наглядові засоби мають близьке, але не тотожне значення. Їх специфіка полягає у спрямованості на забезпечення законності, дотримання обов'язкових вимог та реагування на відхилення від установленого правового режиму. Якщо контроль може охоплювати ширший обсяг перевіркою, аналітичною, організаційною та оціночною діяльністю, то нагляд більшою мірою пов'язаний із зовнішнім спостереженням за дотриманням правил, стандартів, нормативів і вимог законодавства. Тому нагляд має чітко виражений правозабезпечувальний характер.

На нашу думку, **наглядові засоби забезпечення екологічної безпеки** можна визначити як передбачені нормами адміністративного права способи зовнішнього владного спостереження, перевірки та реагування уповноважених органів на дотримання екологічних вимог, правил, нормативів і обмежень, спрямовані на підтримання законності, попередження небезпечної поведінки та забезпечення виконання обов'язкових приписів у сфері охорони довкілля.

Є. Жадан, аналізуючи контроль та нагляд у механізмі адміністративно-правового забезпечення охорони довкілля на регіональному рівні, звертає увагу на те, що у чинному законодавстві спостерігається змішування понять контролю і нагляду у сфері охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки [3, с. 621–626]. Така позиція є важливою, оскільки саме термінологічна нечіткість ускладнює розмежування повноважень, процедур і юридичних наслідків контрольної та наглядової діяльності. Для умов воєнного стану це має особливе значення, оскільки нечіткість правової природи засобу може призводити до несвоєчасного реагування або дублювання дій різних органів.

Отже, контроль і нагляд у сфері екологічної безпеки мають спільну мету, але різний функціональний акцент. *Контроль орієнтований на перевірку фактичного стану виконання екологічних вимог, оцінку діяльності суб'єкта, виявлення порушень і контроль за усуненням їх наслідків. Нагляд спрямований передусім на забезпечення законності, дотримання обов'язкових правил і своєчасне реагування на відхилення від установленого правового режиму. У практичному вимірі контроль має ширший управлінський зміст, а нагляд має більш виражену охоронно-правову спрямованість.*

В. Оксін, Д. Левченко та І. Костенко зазначають, що контроль і нагляд у сфері охорони навколишнього природного середовища належать до ключових інститутів, які забезпечують реальність екологічних прав людини, а їх зміст охоплює виявлення, запобігання і припинення порушень екологічного законодавства, а також створення механізмів для відновлення порушених екологічних прав і відшкодування шкоди [4, с. 891–894]. Цей підхід дозволяє розглядати контрольні та наглядові засоби не лише як засоби адміністративного впливу на порушника,

а як елементи ширшого механізму захисту екологічних прав та публічного екологічного інтересу.

Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» визначає правові та організаційні засади здійснення державного нагляду і контролю у сфері господарської діяльності [5]. Для екологічної безпеки цей закон має значення як загальна процедурна основа здійснення перевірок, однак екологічна сфера має власну специфіку. Вона полягає в тому, що порушення екологічних вимог може створювати не лише майнові або господарські наслідки, а й небезпеку для життя, здоров'я людини, природних ресурсів і територій. Тому механічне перенесення загальних підходів до контролю у сфері господарської діяльності на екологічну сферу є недостатнім.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) в умовах воєнного стану» встановила спеціальний режим здійснення заходів державного нагляду і контролю в період воєнного стану [6]. Таке рішення мало на меті зменшення адміністративного тиску на суб'єктів господарювання в умовах війни. Водночас для сфери екологічної безпеки воно створило складне питання балансу: з одного боку, держава повинна враховувати обмеженість ресурсів і складність господарської діяльності під час війни, а з іншого боку, не може допустити втрати контролю над екологічно небезпечними процесами.

О. Трегуб, досліджуючи особливості державного екологічного контролю в умовах воєнного стану, звертає увагу на те, що обмеження державного екологічного контролю в цей період створює додаткові ризики, а адміністративно-правовий механізм фактично зміщується у бік фіксації екологічних правопорушень та обрахунку збитків для подальшого відшкодування [7, с. 373–377]. Такий підхід дозволяє зробити важливий висновок: у воєнних умовах екологічний контроль не повинен зводитися лише до післяподієвої фіксації шкоди. Він має зберігати превентивну, припиняючу та відновлювальну функції.

Контрольні та наглядові засоби забезпечення екологічної безпеки в умовах воєнного стану можна класифікувати за їх функціональним призначенням. До першої групи належать інформаційно-аналітичні засоби, що охоплюють збирання екологічної інформації, аналіз повідомлень про порушення, ведення реєстрів, облік небезпечних об'єктів, узагальнення даних моніторингу та оцінку ризиків. Їх значення полягає в тому, що без належної інформаційної основи контрольна діяльність стає фрагментарною і несвочасною.

До другої групи належать перевірочні засоби. Вони охоплюють планові та позапланові заходи державного нагляду і контролю, інспекційні відвідування, обстеження територій, аналіз документів, перевірку виконання природоохоронних вимог, встановлених дозволами, висновками, приписами або іншими адміністративними актами. В умовах воєнного стану особливе значення мають позапланові заходи, пов'язані з реальною загрозою довкіллю, життю і здоров'ю людини.

До третьої групи належать фіксаційні засоби. Вони включають складання актів перевірок, протоколів про адміністративні правопорушення, фото- і відеофіксацію, відбір проб, проведення інструментально-лабораторних вимірювань, документування забруднення, пошкодження природних об'єктів або невиконання екологічних вимог. Є. Жадан серед контрольних-наглядових інструментів називає, зокрема, моніторинг, спостереження, пе-

ревірку, аналіз інформації, ведення реєстрів, приписи, протоколи, відбір проб та інструментально-лабораторні вимірювання [3, с. 621–626]. Саме ці засоби забезпечують доказову основу для подальших управлінських, адміністративних або компенсаційних рішень.

До четвертої групи належать припиняючі засоби. Йдеться про приписи, розпорядження, вимоги про усунення порушень, обмеження або зупинення окремих видів діяльності у випадках, коли така діяльність створює небезпеку для довкілля. Їх функція полягає не лише у реагуванні на вже встановлене порушення, а й у недопущенні подальшого погіршення екологічної ситуації.

До п'ятої групи належать післяконтрольні засоби. Вони охоплюють перевірку виконання приписів, контроль за усуненням порушень, повторну оцінку стану об'єкта, аналіз виконання природоохоронних заходів та передачу матеріалів до інших уповноважених органів у разі невиконання вимог. Саме післяконтрольний елемент часто визначає реальну ефективність контролю. Якщо припис видано, але його виконання не перевірено, контрольна діяльність фактично не досягає належного результату.

До шостої групи належать відновлювальні засоби. Вони спрямовані на забезпечення усунення наслідків екологічного порушення, відновлення стану довкілля, організацію природоохоронних заходів, розрахунок шкоди та ініціювання її відшкодування. У воєнний період цей блок набуває особливого значення, оскільки значна частина екологічних порушень пов'язана не лише з поведінкою суб'єктів господарювання, а й з наслідками бойових дій, руйнуваннями та пошкодженням небезпечних об'єктів.

Стратегія реформування системи державного нагляду і контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища на період до 2029 року визнає, що система державного екологічного контролю характеризується низькою ефективністю та системними проблемами. У цьому документі також враховано ризики, пов'язані з воєнними діями і тимчасовою окупацією частини територій України [8]. Це підтверджує, що проблема контрольних і наглядових засобів має не лише теоретичний, а й безпосередньо прикладний характер.

У сфері забезпечення екологічної безпеки в умовах воєнного стану можна виокремити кілька проблемних напрямів застосування контрольних і наглядових засобів. Одним із них є обмеження звичайної моделі державного контролю. Зменшення кількості перевірок може бути обґрунтованим з погляду підтримки господарської діяльності, однак у сфері екологічної безпеки надмірне послаблення контролю створює ризик невиявлення небезпечних порушень. Подолання цієї проблеми має полягати у запровадженні спеціального ризик-орієнтованого режиму екологічного контролю під час воєнного стану. Його зміст має передбачати пріоритетність перевірок об'єктів, діяльність яких може створити істотну небезпеку для довкілля, населення або територій.

Складним залишається доступ до територій та об'єктів, які постраждали внаслідок воєнних дій або розташовані в зонах підвищеної небезпеки. У таких умовах класична інспекційна модель не завжди може бути реалізована повною мірою. Для вирішення цієї проблеми необхідно розвивати дистанційні та цифрові форми контролю, використовувати дані екологічного моніторингу, фото- і відеофіксацію, супутникові матеріали, інформацію військових адміністрацій, органів місцевого само-

врядування та громадськості. Такі дані не повинні повністю замінювати контрольну діяльність, однак можуть забезпечувати її безперервність у кризових умовах.

Окремого значення набуває проблема розмежування контрольних і наглядових повноважень між різними суб'єктами публічної адміністрації. У сфері екологічної безпеки можуть одночасно діяти органи екологічного контролю, органи цивільного захисту, військові адміністрації, органи місцевого самоврядування, правоохоронні органи та експертні установи. За відсутності узгодженого порядку їх дій виникає ризик дублювання функцій, втрати інформації або несвочасного реагування. Для подолання цієї проблеми доцільно закріпити міжвідомчі алгоритми, які визначатимуть порядок фіксації порушень, проведення оцінки, видання приписів, контролю за їх виконанням та ініціювання відновлювальних заходів.

Важливим проблемним напрямом є недостатня доказова якість матеріалів, зібраних під час фіксації екологічних порушень. В умовах воєнного стану пошкодження об'єктів, неможливість оперативного відбору проб, відсутність доступу до певної території або руйнування документації можуть ускладнювати подальше доведення шкоди. Вирішення цієї проблеми потребує стандартизації процедур фіксації екологічних порушень, застосування єдиних форм актів, цифрової фото- і відеофіксації, збереження послідовності роботи з доказами та належного документування джерела інформації.

Проблемним залишається і слабкий післяконтрольний супровід. Виявлення порушення саме по собі не забезпечує екологічної безпеки, якщо не відбувається перевірка виконання припису, усунення наслідків, відновлення порушеного стану та притягнення винних осіб до відповідальності. Тому контрольні засоби мають завершуватися не складанням документа, а досягненням реального правового й екологічного результату. Доцільним є посилення обов'язкового контролю за виконанням приписів і створення електронного обліку стану їх виконання.

Потребує розвитку також громадський та інформаційний компонент контролю. В умовах воєнного стану громадськість і місцеві спільноти часто першими фіксують факти забруднення, руйнування або небезпечного впливу на довкілля. Однак така участь має бути впорядкованою. Повідомлення громадськості повинні ставати підставою для перевірки, аналізу або внесення інформації до відповідної системи, але остаточна правова оцінка має здійснюватися уповноваженим органом публічної адміністрації.

Висновки. Контрольні та наглядові засоби забезпечення екологічної безпеки в умовах воєнного стану мають розглядатися як комплексна система адміністративно-правового впливу. Вона охоплює не лише перевірки, а й моніторинг, аналіз ризиків, фіксацію порушень, видання приписів, контроль їх виконання, обрахунок шкоди, відновлювальні заходи та інформаційне забезпечення. Їх ефективність залежить від здатності держави поєднати обмеження воєнного часу з необхідністю збереження дієвого контролю за екологічно небезпечними процесами.

В умовах воєнного стану найбільш важливим є не механічне відновлення довоєнної моделі екологічного контролю, а формування гнучкої ризик-орієнтованої системи. Така система має дозволяти зменшувати небезпечне адміністративне навантаження, але водночас забезпечувати посилений контроль щодо об'єктів і процесів, які створюють реальну небезпеку для довкілля, життя і здоров'я людини.

Подальше удосконалення контрольних і наглядових засобів має бути спрямоване на чітке розмежування повноважень, цифрову фіксацію порушень, стандартизацію доказових процедур, розвиток дистанційного моніторингу, посилення післяконтрольного супроводу та інтеграцію інформації від органів публічної адміністрації, органів місцевого самоврядування і громадськості. Саме такий підхід дозволить перетворити контроль і нагляд із формальних процедур на дієві адміністративно-правові інструменти забезпечення екологічної безпеки.

Література:

1. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року № 1264-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 41. Ст. 546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
2. Сірант М. М. Поняття та призначення державного екологічного контролю. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 4. Ч. 2. С. 329–334. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.04.2.54>
3. Жадан Є. В. Контроль та нагляд в механізмі адміністративно-правового забезпечення охорони довкілля на регіональному рівні в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3. С. 621–626. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/150>
4. Оксін В. Ю., Левченко Д. С., Костенко І. В. Механізми контролю та нагляду у сфері охорони навколишнього природного середовища: національний і міжнародний досвід. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 1. С. 891–894. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-1/216>
5. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05 квітня 2007 року № 877-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 29. Ст. 389. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16>
6. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 року № 303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2022-p>
7. Трегуб О. Особливості державного екологічного контролю в умовах воєнного стану. *Розвиток України в умовах мілітарного впливу: соціально-правові, економічні та екологічні аспекти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 28 березня 2023 року. У 2 т. Т. 1 / за загальною редакцією В. А. Устименка*. Київ: ВАІТЕ, 2023. С. 373–377.
8. Про схвалення Стратегії реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 червня 2025 року № 625-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/625-2025-p>

Shcherbatiuk O. Control and supervisory means of ensuring environmental safety under martial law

Summary. The article examines control and supervisory means of ensuring environmental security under martial law. It is substantiated that during martial law, control and supervision in the field of environmental security acquire special administrative and legal significance, since environmental threats arise not only as a result of ordinary economic activity, but also due to the destruction of industrial facilities, damage to infrastructure, contamination of land, water resources and atmospheric air, as well as restricted access to certain territories. Under such conditions, the traditional model of state control requires reconsideration, taking into

account security restrictions, the need for operational response and the priority of preventing environmental damage.

It is determined that control and supervisory means cannot be reduced only to inspections or response measures after a violation has been detected. Their content includes observation, monitoring, risk analysis, recording of dangerous facts, verification of compliance with environmental requirements, issuance of binding orders, control over their implementation and initiation of restorative measures. The article emphasizes that under martial law, it is particularly important to maintain a balance between limiting excessive administrative pressure on business entities and preserving effective environmental control over activities that may pose a significant danger to the environment, human life and health.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

It is proposed to consider control and supervisory means of ensuring environmental security as a system of administrative and legal methods of activity of authorized public administration bodies aimed at detecting, preventing, stopping and eliminating violations of environmental requirements, as well as ensuring the actual implementation of decisions adopted in the field of environmental protection. The need to improve such means through a risk-oriented approach, digital recording of environmental violations, strengthening post-control follow-up and clear delimitation of control and supervisory powers is substantiated.

Key words: control, supervision, control means, supervisory means, environmental security, martial law, public administration, environmental risk, state control.

Дата першого надходження статті до видання: 29.06.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.07.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 10.09.2026